

ויטנברג, יצחק

(איציק, לאו; 1943-1907)

(Yitzhak Wittenberg). המפקד הראשון של 'ארגון הפרטיזניים המאוחד' (פ.פ.א.ו.) בוילנה. ו' היה בן למשפחת פועלים, תפר במקצועו ומצעירותו חבר המפלגה הקומוניסטית. בתקופת השלטון הסובייטי הקצר בליטה (יוני 1940 – יוני 1941) התבלט ו' כעסקן קומוניסטי. בתקופת הכיבוש הגרמני ובגטו וילנה היה ו' מנהיג המחתרת הקומוניסטית. הוא היה מיוזמי הקמתו של פ.פ.א.ו., ונכונותו כקומוניסט לפעול בארגון משותף עם ציונים, ובתוכם ציונים רביזיוניסטים, מלמדת על אישיותו ועל קשריו האיתנים עם החברה היהודית. בינואר 1942, עם הקמת פ.פ.א.ו. נבחר ו' למפקד הארגון, וזאת בשל אישיותו, הוותק שהיה לו בפעילות מחתרתית וקשריו עם גורמים קומוניסטים מחוץ לגטו. במהרה כבש לו ו' מעמד סמכותי בכול חלקי הארגון. נראה שאחד מפעילי הקומוניסטים בוילנה מחוץ לגטו מסר את שמו של ו' בעת מעצרו ביולי 1943, אף שכנראה לא נודע לגרמנים על פ.פ.א.ו. ועל תפקידו של ו' בארגון. היודנרט נדרש להסגיר את ו', ויושב-ראש היודנרט, יעקב גנס, התייצב בעימות חריף עם הארגון. ו' נאסר בידי המשטרה הליטאית, שוחרר בידי חברי פ.פ.א.ו. החמושים והסתתר בגטו. התקרית איימה להתפתח למאבק כוחות גלוי. גנס פנה לתושבי הגטו וטען כי הארגון הלוחם מסכן את חיי כול היהודים, ורבים פנו נגד הארגון ומפקדיו. בלחץ ההמונים ובתחושה כי אין זה הזמן המתאים לפתוח בהתקוממות כללית, נאלצה המפקדה להחליט על הצעד הקשה של מסירת המפקד לידי היודנרט. ו' קיבל עליו את הדין לאחר שגם מוסדות המפלגה הקומוניסטית במחתרת הגטו צידדו בה. 'יום ויטנברג' בגטו וילנה ב-16 ביולי 1943, שהשלכותיו על קורות הארגון היו מרחיקות לכת, נסתיים בכך שו' הסגיר עצמו לידי המשטרה היהודית. נראה שו' התאבד בכלאו ברעל.